

СТАНОВИЩЕ

за представените материали за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „професор” по област на висше образование 1. Педагогически науки; професионално направление 1.1. Теория и управление на образованието (Управление на висшето образование)

Конкурсът е обявен за нуждите на НБУ – МФ, департамент „Чужди езици и култури“ и е публикуван в ДВ, 44/19.05.2023 г.

Рецензент: **Проф. д-р Пелагия Михайлова Терзийска**

Кандидат: **доц. д-р Елена Благоева**

Настоящото становище е изготвено на основание заповед № З-РК-249/23.06.2023 г. на Ректора на НБУ , както и на решение на научното жури по процедурата.

В конкурса за „професор” единствен кандидат е доц. д-р Елена Благоева.

Процедурите по хода на конкурса са в съответствие със ЗРАСРБ и Наредбата за развитие на академичния състав в НБУ. *Кандидатът доц. д-р Елена Благоева е изпълнила минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ и допълнителните университетски изисквания.*

Кратки биографични данни за кандидата

Доц. д-р Елена Благоева е преподавател в Департамент „Чужди езици и култури“ и ръководител на секция „Педагогика“ в НБУ.

От представената автобиография е видно, че не малка част от нейните основни квалификации и професионален опит са свързани с образованието - развитие на образователни политики и практики в съответствие с политиките на ЕС, управление на висшето образование, създаване на обучителни програми и обучителни материали, както и провеждане на обучителни

дейности. Като директор на Програмен съвет „Педагогика“ в НБУ участва в разработване на проекти за акредитация на две професионални направления в научна област „Педагогически науки“ - разработване на БП „НУПЧЕ“ и МП „Лидерство и мениджмънт в образованието“. Правят впечатление множеството образователни проекти, в които участва като учител, експерт, координатор, ръководител. Сред тях с особено значение е проектът по Програма Jean Monnet свързан с разработването на модул, учебник и отворени семинари за студенти и професионалисти на тема “Политиката на ЕС в образованието и културата”.

Следвайки пътя си на непрекъснато развитие, на богата научноизследователска, експертна и преподавателска дейност доц. Благоева се изгражда като специалист с високи професионални компетентности.

II. Описание на научните трудове

В конкурса за заемане на академичната длъжност “професор“ доц. д-р Елена Благоева участва с **15 публикации** включващи: **1 Монография** - хабилитационен труд; **1 книга**, която е публикувана на базата на защитен дисертационен труд за придобиване на ОНС „доктор“; **5 статии** в **реферирани издания**, една от които в съавторство; **2 студии**; **4 статии**, от които една в съавторство в **нереферирани издания** с научно рецензиране или в редактирани колективни томове; **2 глави** от колективна монография.

Доц. Благоева участва в **4 национални проекта**, на 2, от които е ръководител; в **5 международни**, от които на 4 е ръководител.

Член е на Българската асоциация по европейска интеграция; на общността на Европейската асоциация за международно образование; на Асоциацията на училищата „Втори шанс“ – Португалия.

Анализ на хабилитационния труд.

В конкурса за професор доц. д-р Елена Благоева участва с монография на тема „Образованието и дигиталният преход в Европа – политики и нагласи“ (2022).

Трудът е конструиран върху цялостно изследване на тенденциите на развитие в образователните политики на европейско и национално ниво в контекста на развитие на ИКТ и на дигиталните промени. На теоретично и емпирично равнище се разглежда динамиката на дигитализацията, като приоритет в образователните политики и обратната връзка от ползвателите. Представят се ясно проблемите и предизвикателствата пред образованието, които са провокирани от дигиталния преход и поредицата от кризи.

Монографията е структурирана логически в четири глави. Първа и втора глава са насочени към изясняване на същността на Европейското пространство за образование, към образователните политики, които стоят в основата на това пространство. Акцентът се поставя върху основните политики и стратегиите на ЕС в областта на висшето образование и наложените в него промени. Направен е коректен анализ на тези политики и възможностите за практическата им реализация, както и основните предизвикателства пред висшето образование у нас.

В трета глава се обосновава необходимостта от дигитализация на образованието и политиките на ЕС в тази посока, включително и европейската рамка за компетентност в областта на дигиталните технологии (DigComp). Разгледани са тенденциите за въвеждане на дигитализацията в образованието. Компетентно са представени и националните ни политики за неговата дигитализация. Вниманието се насочва и към разкриване на практическия опит от е-обучението във ВУ по време на епидемията от COVID-19. На тази основа са конкретизирани позитивните страни на това обучение, а така също и проблемите му.

Проведеното емпирично изследване е отразено в глава четвърта. Методологията на проучването е добре аргументирана, съчетава количествени и качествени методи. Коректно е представено авторско проучване (на национално ниво) на студентските нагласите към онлайн обучението. Подчертана е необходимостта от подобно изследване. Броят на анкетираните студенти е внушителен - 1004 от различни населени места, висши училища и специалности. Резултатите от изследването са представени по 14 критерия. Онагледени са с таблици и графики, които подкрепят компетентно и коректно направеният анализ.

Анализ на други научни трудове

В книгата *„Европейското измерение в образованието и културата – политики и управление“* е направен анализ на политиките, стратегиите и инструментите на политиката на ЕС в областта на образованието и културата до 2020 г. Във взаимовръзка са разгледани слабости и силни страни на политики, които водят до стратегии и как адекватността/ неадекватността на стратегията се отразява на качеството на инструментите и оттам на процесите на управление и администриране.

Възможностите, които програмите на Европейския научно-изследователски съвет предоставят на европейските учени, както и предизвикателствата, породени, от една страна, от процедурите в проектното финансиране, а от друга страна – от недостатъчната информация и подготовка на учените в различните европейски страни се разглеждат в статията *„Възможности и предизвикателства пред финансирането на качествена наука в ЕС. Ролята на Европейския научноизследователски съвет и участието на България“*.

В статията *„Оценяването на интеркултурната компетентност – инструмент за повишаване на конкурентоспособността и самопознанието“*

се прави преглед на различни гледни точки и се анализира модел за оценяване, който е подходящ за оценка и за разработване на обучителни модули и програми във ВО, необходими за формиране на високи нива на ИКК.

Ситуацията и възможностите, които ЕС създава, за да се интегрират мигрантите с помощта на действия, насочени към тяхното образование и подготовка за адекватно участие на пазара на труда се представят в статията „Образованието – Мощен фактор за интеграцията на мигрантите в Европа“.

Проблемът за качествено образование в Европа и в България, за качествена подготовка на европейските граждани, включително и прилагане в приобщаващото образование на киберфизическа система за педагогическа рехабилитация намира отражение в три от статиите на доц. Благоева.

Темата за различни аспекти на висшето образование се представя в няколко от статиите. В тях се търсят отговори на въпроси свързани с способността на Стратегията за развитие да преодолее икономическите и системни ограничения пред българското ВО; въпроси, насочени към влиянието на Ковид кризата върху процесите на интернационализация в институциите за висше образование, последвалите реакции и възможните управленски подходи за възстановяване стабилността на международните дейности. Разглежда се проблемът за ефективността на онлайн обучението; за възможните мерки, адекватни на българското висше образование за справяне с пандемична криза.

III Научни приноси

На основата на представените публикации могат да се открият и обобщят научно-приложни приноси на доц. д-р Е. Благоева:

- Направено е мащабно проучване в сферата на управление на образованието (актуалните стратегии и политики на ЕС и България), от различни гледни точки.
- Подробно е разгледано висшето образование и неговата дигитализация, като е представена обективна картина на състоянието на е-обучението в българското висше образование и са очертани постиженията и основните проблеми.
- Задълбочено е изследвано, в сравнително нова проблемна област, влиянието на дигиталния преход върху образованието. Това е актуално в дългосрочен план и има съществено значение за процесите на формиране на бъдещото общество - „общество, базирано на знанието”.
- Конкретизирани са взаимовръзките между политиките и управлението на образованието, включително и на процесите на управление на дигитализацията в образованието, на над-национално, национално и институционално ниво, както и специфичните роли и отговорности на всяко от тези нива.
- Дефиниран е средносрочен подход към промените във висшето образование по отношение на дигитализацията, като се обосновава необходимостта от съгласуваност между дейности, ценности, методи, принципи, очаквания и резултати, за да се стигне до устойчива и положителна промяна в институцията и се гарантира качеството на обучението.
- Формулирани са препоръки за възможни стратегии и конкретни мерки по отношение на дигитализацията.

Представената от кандидата справка показва общо 25 цитирания, от които 10 са в научни издания, реферирани и индексирани в световно известни бази данни с научна информация.

IV. Преподавателска работа

Сред водените от доц. Благоева лекционни курсове са: Управление на проекти (на англ. език) и Политики и програми на ЕС в образованието.

Тя е и обучител е по различни проекти и програми.

V. Препоръки

Препоръчвам да запази активността си, да реализира нови научни търсения и да сподели нови научни идеи чрез последващи публикации.

VI. Заключение:

Направеният анализ и оценка на научноизследователската дейност, представените публикации и осъществяваната учебна дейност са основание да подкрепя кандидатурата на доц. д-р Елена Благова за заемане на академичната длъжност „професор” по област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.1. Теория и управление на образованието (Управление на висшето образование) за нуждите на НБУ

17.08. 2023 год.

Изготвил становището:
проф. д-р Пелагия Терзийска